

posredno ali ne posredno v turistično ponudbo s številnimi aktivnostmi na obali, na vodi ali v vodi. Posebno kategorijo že predstavljajo turistična jezera, ki so nastala izključno za turizem ali so po prvotnem nastanku menjala namembnost kot so grajski ribniki in druga parkovna jezera. Tudi nekatere že opuščene gospodarske dejavnosti na ali ob vodi (n. pr.: mlini, splavarjenje lesa), se z obujanjem običajev vključujejo v turistično ponudbo.

Na stoječih in tekočih vodah vključujemo vse več rekreacijskih ali turističnih aktivnosti. Žal s tem vse bolj ogrožamo vodne biotope. Vedno znova ugotavljamo, da pre malo skrbimo za vodo kot našim naravnim bogastvom. Še hujše, mnoga nekoč čista vodna zajetja ali vodotoki postajajo odlagališča odpadkov, ali celo zelo strupenih snovi. Tako te vode nezavestno izločamo tudi iz bodoče turistične namembnosti. V bolj formalnih oblikah varstva je bilo marsikje k naravnim lepotam dodano tisto, kar je delo človeških rok, toda iz časov, ko se je ustvarjalo iz naravnih materialov, počasi in premišljeno tako, da so bregovi voda ohranili videz naravnosti. Turistično-gospodarski in privatni apetiti so na te predele iz leta v leto hujši in neokrnjenih obvodnih predelov je vse manj. Ugotavljamo tudi (GAJŠEK 2003), da nimamo nobene samostojne in ustrezno visoko strokovno usposobljene vodnogospodarske institucije, ki bi

izdelala strokovni dokument na državni ravni, v katerem bi jasno in natančno opredelili dejansko stanje in določili potrebne aktivnosti, s pomočjo katerih bi dosegli optimalno urejenost vodnega režima v vseh pogledih in za vse namene, s poudarkom na varovanju vodnih količin in kakovosti. Ne dopustimo, da bi lov za dobičkom spregledal skrb za okolje.

Upam, da bomo tudi s tem posvetovanjem prispevali k širjenju zavesti o izjemni vlogi gozdov, izjemnem pomenu večjih in manjših stoječih ter tekočih voda, kar vse daje pestrost naši krajini, v dobrobit vsega gospodarstva, zlasti pa še za razvoj turizma in rekreacije.

VIRI

- GAJŠEK, B., 2003. Porabimo več vode kot nam jo pade z neba, *Časopis Delo*, 18. 1. 2003.
- FIRBAS, P., 2001. Vsa slovenska jezera, Delo Tiskarna, d. d., Ljubljana.
- KUČAN, A., 1998. Krajina kot nacionalni simbol, Znanstveno in publicistično središče – Zbirka Spekter, Ljubljana.
- Ministrstvo za gospodarstvo: Strategija slovenskega turizma 2001–2006, Ljubljana 2002.
- Turistična zveza Slovenije: Etični kodeks v turizmu, Turistična misel 9, Ljubljana, 2001.

Mag. Janez POGAČNIK

Petdesetletna pot Gozdnega gospodarstva Postojna

Tako kot za vsakega izmed nas je tudi za podjetje petdeset let obstoja in delovanja pomemben mejnik, saj leta pomenijo izkušnje, znanje, zaupanje in zrelost. Na svoja leta smo lahko ponosni, da smo se uspeli kljub hudi konkurenci in spremembam v makroekonomskem okolju ohraniti na trgu; in ne le to, uspeli smo se razviti in seči na področja izven gozdarstva. Vsak, ki je bil v tem času kakorkoli povezan s podjetjem, pa naj je bil zaposlen, poslovni partner ali je bil kako drugače v stiku s podjetjem, ima svojo zgodbo o podjetju. A vsaka zgodba je le delček življenja Gozdnega gospodarstva Postojna. Zato je prav, da ob jubileju Gozdnega gospodarstva Postojna povemo zgodbo, ki bo prikazala življenje in delo v podjetju, tehnološke in organizacijske

spremembe ter dogajanja na družabnem področju v teh petdesetih letih.

O zametkih Gozdnega gospodarstva Postojna lahko govorimo že pred letom 1953, vendar pa 1. 1. 1953 štejeemo za mejnik delovanja našega podjetja. Takratna reorganizacija je iz območja Gozdnega gospodarstva Postojna izločila Gozdno gospodarstvo Tolmin (1. 1. 1952 je bilo to pripojeno GGP). Gozdno gospodarstvo Postojna je v tem času obsegalo gozdne uprave Bukovje, Cerknica, Ilirska Bistrica, Javornik, Postojna, Ravnik in Snežnik. Podjetje je imelo status pravne osebe, bilo je ustanova s samostojnim financiranjem, za svoje obveznosti pa je jamčilo s premoženjem, ki ga je upravljalo. V okviru podjetja so se izvajale

naslednje dejavnosti: gojitvena dela, pogozdovanje, varstvo, urejanje in izkoriščanje gozdov.

1 OBDOBJE 1953–1959

Nasmejani furmani, ki počivajo pred gostilno, gozdni delavci z amerikanko v roki in vozniki – za današnji čas nepredstavljenih – kamionov. Da, pogled na fotografije iz petdesetih let nas navda z nostalgijo, a resničnost je bila drugačija.

Takrat se je gospodarstvo po koncu vojne začelo postavljati na noge, življenjski standard se je začel izboljševati, v mestih so gradili tovarne. Pospešen razvoj industrije je povečal povpraševanje po delovni sili in ljudje so se množično začeli zaposlovati v tovarnah. Osemurni delavnik, delo blizu doma in ugodne delovne razmere so vabili delavce iz gozda. Ob koncu desetletja smo zašli v krizo, saj je primanjkovalo delovne sile in ogrožen je bil normalen potek dela v gozdu. Zaposlovati smo začeli delavce iz Bosnein Hercegovine, saj se tam industrija še ni začela razvijati in tudi življenjski standard je bil slabši kot pri nas. Sprva so kot

sezonski delavci opravljali le težka fizična dela: sečnja, gojenje; kasneje smo jim zaupali tudi delo s traktorji in gradbeno mehanizacijo.

Pa si podrobneje pogledjmo življenje gozdnega delavca v tem času in potem nam bo bolj jasno, zakaj so se odločili zapustiti gozdove in oditi v mesto in tovarne. Do sredine petdesetih let ni bilo prevoznih sredstev kot jih poznamo danes in delavci so v gozd odhajali peš ali s kolesom. Če je bilo delovišče od doma oddaljeno do 5 km, potem so se dnevno vračali domov, drugače pa so v gozdu preživeli šest dni v tednu. Za zavetje so morali poskrbeti sami. To je bila preprosta kočica, narejena iz neobdelanih brun, vpetih med pokončne nosilne drogove, med seboj povezanih s srobotom. Prednja stena je bila kamnita, saj sta bila tam kurišče in vhod. Streha je bila krita z lubjem ali lepenko, ki jo je priskrbelo podjetje. Tudi za hrano so skrbeli sami. Kuhali so preproste jedi, kot na primer polento, makarone, krompir, to so zabelili s slanino. Vode je vedno primanjkovalo, zato je bila higiena slaba in delavci so pogosto imeli želodčna in črevesna obolenja. Bivanjske razmere v gozdu so se

Slika J: Spravilo lesa s konjem na Osojnici (Foto: Arhiv GGP)

Gozdarstvo v času in prostoru

Slika 2: Prevoz lesa s prvo traktorsko gozdarsko prikolico GPP-1 (Foto: Arhiv GGP)

izboljšale v sredini 50. let, ko smo v gozdu začeli graditi skromne brunarice, ki so delavcem ponudile vsaj dovolj sveže vode in dobro streho nad glavo.

Vse do leta 1960 je bilo delo v gozdu opravljeno ročno, pri spravilu in prevozih so bile vključene tudi vprežne živali. Čeprav so se po vojni v gospodarstvu hitro pojavile tehnološke spremembe pa to za gozdarstvo ni veljalo. Najprej so žagali z ročno žago robidnico, ki jo je kasneje nadomestila boljša ročna žaga amerikanka, sekire so bile nekvalitetne, težke in nerodne, saj so bile delo različnih kovačev. Furmani so spravljali les od panja do kamionske ceste sprva z voli, kasneje pa raje s konji, ki so bili okretnejši. Les so iz gozda tudi vozili, a le do bližnjih kupcev (10 km oddaljenosti), saj je bil tak način prevoza cenejši kot s kamionom, ki so les prevažali na dolge razdalje. Vozove in kamione so nakladali ob pomoči nakladalnih ramp.

Gozdni delavci niso bili podkovani s teoretičnim znanjem, imeli so le izkušnje, ki so si jih nabirali že od mladih nog, ko so hodili z očetom v gozd. V začetku so bili edini strokovni kader na terenu logarji, leta 1958 pa je bil oblikovan sistem revirnih vodstev, ko so bili v vse večje revirje nameščeni gozdarski tehniki kot revirni vodje.

2 OBDOBJE 1960–1969

Šestdeseta leta štejemo za prelomnico v tehnološkem in organizacijskem razvoju Gozdnega

gospodarstva Postojna. Bila so polna novosti in zanimivih dogodkov. Kupljene so bile prve enoročne motorne žage, prvi traktorji kolesniki, posodobili smo vozni park, k nam so na delo prišli delavci iz drugih republik takratne Jugoslavije in pospešeno se je začelo graditi nastambe zanje.

Naj se najprej usmerim na organizacijske spremembe. saj iz njih izhajajo tudi spremembe na področju strojne opreme. Naše podjetje je postalo nosilec podružbljanja gozdne proizvodnje v zasebnih gozdovih na področjih Postojna, Cerknica in Ilirska Bistrica. S 1. 1. 1964 je pod naše upravljanje prešla celotna gozdarska dejavnost zadrug. Prevzet je bil ves strokovni kader, delavci, osnovna sredstva, drobni inventar ter zaloga lesa. Zasebne gozdove smo med obstoječe gozdne obrate razdelili tako, da so ti tvorili prostorsko zaključene enote.

Sedaj pa si pogledjmo, kako so si sledile spremembe na tehnološkem področju. Leta 1960 so bile kupljene enoročne motorne žage Stihl-Contra, ki so močno olajšale delo v gozdu. Za tedanje čase je to bil drag stroj, zato je z žago lahko delal le posebej usposobljen motorist. Da je bila dosežena optimalna izkoriščenost žage, so bile sestavljene skupine petih delavcev. Motorist je drevje le podiral, ostali člani skupine pa so naredili vse ostalo (pospravljanje vej, kleščenj, beljenje). Zaradi celodnevne dela z žago so se pri motoristih kmalu pojavila vibracijska obolenja rok. Kasneje so prišle v uporabo lažje in priročneje žage, ki so povzročale manj vibracij.

Les je bilo potrebno od panja spraviti na kamionsko cesto. Vse do konca 60. let so večino lesa do kamionske ceste spravili furmani, saj traktorji niso bili ustrezno opremljeni za zbiranje lesa, pa tudi odprtost gozdov z vlakami je bila slaba. Do leta 1960 smo imeli v uporabi dva traktorja, Unimog in Caterpillar, ter nekaj žičnic. Nato pa smo tega leta kupili prve traktorje kolesnike znamke Fergusson Fe-35. S tem smo postali prvo gozdno gospodarstvo v Sloveniji in Jugoslaviji, ki je začelo sistematično uvajati traktorje za spravilo lesa. Na Mašunu je bil vzpostavljen tudi poskusni center tovarne IMT, kjer so se izvajale demonstracije o uporabi traktorjev kolesnikov in njihovih priključkov v višinskih predelih.

Za spravilo lesa od panja do kamionske ceste in tudi za prevoze do bližnjih žag je bila skonstruirana traktorska prikolica GPP-1 in kasneje GPP-2. Ker je bila nizka je bila stabilna in so jo lahko peljali po vlakih do kraja poseka, zaradi njene nizkosti pa jo je bilo moč naložiti brez nakladalnih ramp. Nanjo so lahko naložili okrog 5 m³ hlodovine in tako nadomestili delo 3-4 parov konj.

Kljub vsem novim pridobitvam na področju spravila lesa pa traktorji še vedno niso bili primerni za zbiranje lesa. To se je zgodilo šele leta 1969, ko so bila uporabljena dvobobenska vitla na močnejših traktorjih IMT 558, saj je vitla, ki so bila v uporabi pred tem, namenjena kot pomoč traktorju pri premagovanju ovir. Tega leta smo prvič preizkusili zgibni traktor.

Spremembe so se dogajale tudi pri prevozi lesa. Vse od ustanovitve leta 1953 smo imeli svoj vozni park, ki je pokrival naše potrebe do leta 1958. Takrat so se začele pojavljati težave, saj so bila vozila stara, vse več je bilo potrebnih popravil, nadomestni deli so bili težko dostopni in dragi. Leta 1960 smo zamenjali celoten vozni park, ki je zadoščal za štiri leta. Potem smo od zadrug dobili v upravljanje zasebne gozdove in zopet nam je primanjkovalo opreme. Poslužili smo se uslug javnih podjetij, ki pa so nam zaračunala 50-60 % višje cene od naše lastne. Primorani smo bili kupiti 4 kamione znamke OM 150 italijanske proizvodnje in jih opremili s švedsko nakladalno napravo TICO K-100 E. Tako smo povečali zmogljivost voznega parka in še pridobili posodobitev-nakladalno napravo, ki je skrajšala čas nakladanja lesa, zmanjšala število potrebnih delavcev in povečala varnost pri tem delu.

Ker smo bili vzorni gospodarji, gozdov nismo le izkoriščali, ampak smo vanje tudi veliko vlagali, ne glede na sektor lastništva. Analize so pokazale, da naravno pomlajevanje ni bilo zadovoljivo in da bi bilo potrebno pomladiti vse tiste sestoje, ki se naravno niso pomlajevali ali pa je prirastek tako upadel, da je bila obnova neizbežna. Potrebno je bilo zagotoviti večjo količino sadik, zato smo se leta 1962 odločili, da je potrebno zgraditi drevesnico. V Matenji vasi je bilo izbrano zemljišče v velikosti 4,30 ha, kjer smo lahko pridelali 400.000 sadik letno. Drevesnica je bila opremljena z namakalnim sistemom, pa tudi vso potrebno mehanizacijo je imela in je ob koncu obsegala površino 10 ha.

Napredek se ni kazala le na področju delovnega procesa temveč tudi v skrbi za delavce. V začetku obravnavanega desetletja so se začele graditi koč za delavce, ki so imele spalnico, kuhinjo in shrambo, za spremembo od prvih postavljenih koč so imele tudi okna. Šele z večjo dostopnostjo motorizacije je postala smiselna gradnja zidanih in modernih objektov v gozdu. Prvo moderno nastambo smo zgradili v Leskovi dolini leta 1964, leto kasneje ji je sledila nastamba na Mašunu, potem pa še na Mačkovcu, Rakovem Škocjanu, Gomancah in Okroglini. Domovi so delavcem iz drugih republik ponujali vse udobje, od toplih obrokov, do sprostitev po delu. Tako so prijetneje preživeli čas, ko so bili ločeni od doma in družine. Urejen je bil tudi prevoz na delovišča s kombiji, prav tako so na delovišča dobili toplo malico.

3 OBDOBJE 1970–1979

Kljub napredku v gozdni proizvodnji, ki ga je prinesla tehnologija v šestdesetih letih smo še vedno zaostajali za gozdarsko razvitimi evropskimi državami, saj smo še vedno imeli preveč fizičnega dela v vseh fazah proizvodnje. Cepljenje in beljenje lesa sta se še vedno delala ročno, potrebna je bila izgradnja in rekonstrukcija gozdnih vlak, za prevoz lesa iz gozda pa bi potrebovali močnejše kamione z nakladalnimi napravami. Sedemdeseta leta so nam ponudila cel kup nalog, ki jih je bilo potrebno izvesti.

Motorne žage so se že dobro uveljavile, za delo so bile nepogrešljive, vendar pa so bile okvare vedno pogostejše. Ker je bilo potrebno situacijo nekako rešiti smo leta 1970 preizkusili prvih deset

motornih žag znamke Jonsereds, leto kasneje pa smo zaradi dobrih rezultatov v celoti prešli na njihovo uporabo. Okvar ni bilo skoraj nič, za delo so bile bolj priročne, saj so bile lažje, povzročale so manj vibracij in ropota, uporabne so bile tudi za kleščenje.

V začetku sedemdesetih smo od panja do kamionske ceste s traktorji spravili le 20 % lesa, leta 1972 pa je ta delež zrasel na 65 %. Leta 1970 smo v proizvodnjo namreč uvedli specialne gozdarske traktorje Timberjack, ki so imeli večjo vzdolžno in prečno stabilnost od običajnih kmetijstvu namenjenih traktorjev, sposobni so bili premagovati težje terene. S tem so iz gozda postopoma izrinjali konje in žičnice. S pravilno organizacijo dela v gozdu, od sečnje do prevozov lesa smo z novimi traktorji dosegli zadovoljive učinke.

Leto 1970 je bilo investicijsko zelo bogato, saj je bilo kupljenih šest novih in zmogljivih kamionov znamke OM z nakladalno napravo HIAB ELEFTANT 177. Nova nakladalna naprava je zahtevala le šoferja, z njim pa je bil še merilec lesa. Imela je grabež, ki ga je bilo moč upravljati z ročico, tako da zapenjanci niso bili več potrebni. Leta 1976 je bilo danih v uporabo še deset opremljenih kompozicij za prevoz lesa znamke Magirus.

Da smo vso to mehanizacijo lahko uporabljali v gozdu, je bilo potrebno gozd odpreti s prometnicami in vlakami. Leta 1968 je bil izdelan prvi sečno-spravilni načrt, v katerem so bili opredeljeni tudi načrti glede gradnje gozdnih vlak. Izvajati smo ga začeli leta 1970 v vseh gozdnih družbenega sektorja in leta 1977 še v zasebnih gozdnih. Sprva se je vlake gradilo ročno (miniranje, ravnanje), saj so se traktorji uporabljali le na položnih in nezahtevnih terenih. Ko pa se je traktorje začelo razporejati na bolj zahteven teren in je bilo 90 % spravila mehaniziranega, ročna gradnja ni bila več primerna, saj so bili stroški gradnje vrtoglavo visoki, na sestojih je bila zaradi miniranja povzročena prevelika škoda, pa tudi fizično ni bilo mogoče dovolj hitro graditi vlake. Glede na nastale razmere so se na obratu Knežak odločili, da poskusijo gradnjo z buldožerjem. Leta 1974 so si za 14 dni sposodili buldožer in doseženi rezultati so prepričali še tako velike skeptike. Od takrat se je vlake gradilo le še strojno. Vrtanje in miniranje je bilo potrebno le še tam, kjer buldožer ni mogel premagati določene ovire (velike skale). Leta 1979

smo imeli 109 vrtalnih strojev in osem buldožerjev, pomagali smo si tudi z najetimi. Za gradnjo gozdnih cest in vlak je sredstva prispevala tudi območna lesna industrija v višini 1,5 % vrednosti kupljenega lesa. Dogovor med našim podjetjem in območnimi predelovalci je bil, da mi ves les prodamo njim, oni pa nam pomagajo s sredstvi pri odpiranju gozdov.

Mehanizacijo smo bili primorani uvajati v gozd, saj je primanjkovalo delovne sile in njena cena je bila previsoka. Proizvodni stroški so bili nesorazmerno visoki glede na prodajno ceno lesa. Delo, pri katerem je bilo izgubljenega veliko časa je bilo beljenje hlodovine iglavcev, saj je to opravilo zahtevalo 40 % časa poseka lesa. Evropske države so to reševale z uvajanjem mehaniziranih lesnih skladišč, kjer se je debela iglavcev avtomatsko merilo, lupilo, krojilo in sortiralo. Temu trendu je sledilo tudi Gozdno gospodarstvo Postojna. Leta 1972 je bil organiziran posvet z območnimi predelovalci lesa, kjer so se dogovarjali o usklajevanju interesov obeh panog. Sprejet je bil dogovor, da naše podjetje zgradi mehanizirano lesno skladišče v Pivki in Starem trgu, podjetji Javor in Brest pa ob teh skladiščih postavita žagalnici. Naslednje leto smo začeli z gradnjo skladišča v Pivki, za katerega je sredstva prispevalo tudi podjetje Javor. Slovesna otvoritev je bila 28.11.1974. Leta 1975 je bilo odprto še skladišče v Starem trgu, poleg katerega je že stala Brestova žagalnica. Kot sklepno dejanje v procesu gradnje mehaniziranih skladišč je bila otvoritev skladišča za listavce v Ilirski Bistrici. Lesna skladišča so bila tako vmesni člen pri predelavi lesa in so omogočala racionalnejšo izrabo lesa, skrajšal se je čas potreben za podiranje dreves in izdelavo sortimentov, zmanjšal se je strošek delovne sile.

4 OBDOBJE 1980–1989

Osemdeseta leta niso postregla s takšnimi tehnološkimi spremembami kot je bilo to značilno za prejšnji dve desetletji. Opremo in stroje je bilo potrebno vzdrževati, staro nadomeščati z novim in izboljšanim. Povečanje storilnosti in učinkov je bilo možno le z boljšo izrabo delovnega časa in delovnih priprav.

V tem obdobju smo se soočili s pomanjkljivostjo, ki je izhajala iz let hitrega uvajanja mehanizacije in sicer s slabo vzdrževalno službo. Primanjkovalo nam je ustrezno usposobljenih delavcev-mehanikov,

delovni pripomočki in prostori niso bili primerni za normalen potek dela, vse to pa je podaljševalo čas popravil. Nastalo težavo smo rešili z adaptacijo delavnice v Ilirski Bistrici ter z gradnjo nove delavnice v Starem trgu leta 1982.

Mehanizacija je zmanjševala potrebo po delavcih, zato smo si prizadevali zmanjšati število delavcev iz drugih republik pri nas in med svoje vrste pridobiti predvsem mlajše delavce iz okoliških krajev. Zmanjševati se je začelo število živih nastamb v gozdovih, saj so si delavci želeli bivati v večjih naseljih, kjer smo zanje gradili samske domove. V začetku desetletja smo se soočili z odhajanjem delavcev iz podjetja zaradi nizkih osebnih dohodkov v gozdarstvu glede na industrijo. Da bi ohranili potrebno število zaposlenih je leta 1981 sledilo povečanje plač vsem delavcem v proizvodnji. Domače delavce smo pridobili z zvišanjem plač in s sodelovanjem z Gozdarsko šolo iz Postojne. K nam so na 14 dnevno proizvodno delo prihajali učenci, ki so na tak način spoznali proizvodni proces in življenje v podjetju.

Če so se osemdeseta leta začela dobro pa je proti koncu zaškripalo. Obseg dela se je prepolovil zaradi povečane ponudbe hlodovine v Evropi zaradi česar so cene lesa bistveno znižale. Morali smo sprejeti ukrepe za racionalizacijo nastalega stanja in se prilagoditi tržnim razmeram. Najprej smo analizirali ekonomski položaj podjetja ter razmere v gozdu, nato je bil izdelan program sanacije. Zaradi zmanjšane obsega dela smo začeli z zmanjševanjem števila zaposlenih in obsega delovnih sredstev. Gradnja gozdnih cest se je skrčila na minimalni možni obseg in prodal se je večji del gradbene mehanizacije. Za reševanje sezonskih konic smo se posluževali sezonskih delavcev in kooperantov.

5 OBDOBJE 1990–2000

Devetdeseta so prinesla ogromno novega za gospodarstvo, družbo in tudi za naše podjetje. Najbolje bo, če kar nadaljujemo zgodbo o spremembah iz konca osemdesetih let. Po osamosvojitvi so začetek preoblikovanja gozdarstva opredelili naslednji zakoni: Zakon o zadrugah, Zakon o gozdovih, Zakon o denacionalizaciji ter Zakon o skladu kmetijskih zemljišč in gozdu RS.

Zakon o zadrugah je opredelil preoblikovanje TOK-ov v kmetijsko-gozdarske zadruge, Zakon o

gozdovih pa je predvidel ustanovitev Zavoda za gozdove, ki naj bi opravljal javno službo (odkazilo, načrtovanje) in se izločil iz operativnega dela gozdnih gospodarstev. Premoženje in zaposleni naj bi se v roku šestih mesecev od sprejetja Zakona o gozdovih razdelili med Gozdno gospodarstvo, Zavod za gozdove in kmetijsko-gozdarske zadruge. Razdružitve v tako kratkem času ni bila možna, je pa Gozdno gospodarstvo Postojna med prvimi podpisalo razdružitveno pogodbo in sicer 10. 3. 1995. Po razdružitvi je bila izdelana otvoritvena bilanca, ugotovljena je bila vrednost osnovnega kapitala in začel se je proces lastninskega preoblikovanja. 15. 10. 1996 se je formalno zaključil proces lastninskega preoblikovanja in Gozdno gospodarstvo Postojna je bilo na Okrožnem sodišču v Kopru registrirano kot delniška družba.

Reorganizacija in lastninsko preoblikovanje sta pustila posledice na velikosti podjetja, a kljub temu je bil ohranjen njegov vitalni del-gozdna proizvodnja. Poglejmo si, kakšno je bilo stanje v podjetju leta 1995.

Takrat smo posedovali 23 traktorjev, od tega 9 zgibnikov. Ostali traktorji so bili prilagojeni kolesni traktorji štirih različnih tipov, kar je bila posledica iskanja najustrežnejšega tipa za delo v naših gozdovih. Takrat se je kot najustrežnejši izkazal traktor Zetor, ki smo ga nadgradili v sodelovanju z LIV-om iz Postojne in GORENJE-m iz Velenja. Sodelovali smo tudi s podjetje VILPO pri razvijanju traktorja WOODY. Projekt je finančno podprlo Ministrstvo za znanost in tehnologijo. Spravilo je bilo 100 % mehanizirano.

Ob koncu osemdesetih let je bil naš vozni park obsežen in je zadoščal za vse naše potrebe kot tudi za izvajanje uslug zunanjim naročnikom. Na poslovni enoti Transport je bilo 110 zaposlenih, razpolagali smo s 27 tovornimi vozili. Ker je po osamosvojitvi obseg zunanjih naročil močno upadel, manj pa smo imeli tudi lastnega dela, smo morali zmanjšati obseg dejavnosti Transporta. Leta 1995 je bilo le še 23 zaposlenih, imeli smo devet gozdarsko transportnih kompozicij in eno tovorno vozilo za prevoz pokvarjenih vozil in strojev. Danes imamo v voznem parku 11 najsodobneje opremljenih tovornih vozil proizvajalca MAN s hidravličnimi žerjavji proizvajalca LIV iz Postojne.

Kot gozdarji smo bili usmerjeni v dejavnost povezano z okroglim lesom, ki je surovina in njena cena je nizka, proizvodni stroški pa visoki. Poleg

tega je bila naša prodaja vezana na območne predelovalce lesa in ta odvisnost je lahko nevarna, saj bi nas morebitna kriza lesnih predelovalcev potegnila za sabo. Da bi vsaj malo omilili to odvisnost in trgu ponudili izdelke z višjo dodano vrednostjo kot jo ponujajo gozdni lesni sortimenti, smo se začeli usmerjati na lesnopredelovalno področje.

Ko je leta 1994 podjetje Brest šlo v stečaj, smo kot njegov največji upnik postali njegov lastnik (premičnin in strojne opreme). Leta 1996 so v našo last prešle še nepremičnine in s tem smo posegli na lesnopredelovalno področje. Postavljeno je bilo novo vodstvo in pripravljen sanacijski program. Sprva smo se ukvarjali z razrezom hlodovine in izdelavo izdelkov namenjenih pohištveni in stavbni industriji. Leta 2000 smo finalno proizvodnjo preusmerili v proizvodnjo opažnih plošč, ki jih izdelujemo še danes in smo si na trgu že ustvarili dobro ime.

Ker je gozdarstvo težak poklic se je podjetje soočalo s težavo delovnih invalidov, ki so bili onesposobljeni za težko delo v gozdu. Zanje smo iskali ustrezne programe in delovna mesta. Iz tega je sledila širitev naše dejavnosti in sicer smo začeli izdelovati snežne lopate, cepana drva in papirnate krožnike.

Do sedaj smo govorili le o gozdarstvu in gozdarskih stvareh, a Gozdno gospodarstvo Postojna je bilo dejavno tudi na drugih področjih. Kakor smo od sredine petdesetih let naprej skrbeli za gozdne delavce z gradnjo nastamb, smo skrbeli tudi za reševanje stanovanjskih vprašanj. Letno smo

namenjali 9 % prihodkov za gradnjo večstanovanjskih hiš in za posojila delavcem za gradnjo hiš. Poskrbljeno je bilo tudi za oddih naših delavcev, saj so jim bile na voljo počitniške kapacitete v Zadru, kasneje pa tudi v Barbarigi, Červarju, Atomskih toplicah in v Bovcu. Za oddih nismo skrbeli le poleti temveč med celim letom. V podjetju so živele različne športne sekcije, kjer so se zaposleni lahko udejstvovali različnih športnih dejavnosti. Naša najbolj vidna sekcija je bila strelska družina, ki je sodelovala na številnih tekmovanjih v okviru občine in na republiški ravni ter dosegala lepe rezultate. Zadovoljstvo delavcev in podjetja smo povečevali tudi s stalnim izobraževanjem kadra vseh strok, saj so bile prisotne stalne spremembe v tehnologiji in na področju drugih znanj, ki jim je bilo potrebno slediti in jih osvojiti.

Res, da je zgodovina razvoja podjetja od ustanovitve do danes napisana zelo kratko in strnjeno, vendar so nanizani glavni dogodki in mejniki tega obdobja. Videli smo, da je bilo življenje podjetja in delavcev v njem pestro, prebrodili smo številne viharje in dosegli lepe uspehe. Viharji in težave so nas samo še utrdili na naši poti v prihodnost, ki je jasno začrtana.

6 VIRI

- Gozdni gospodar. Glasilo Gozdnega gospodarstva Postojna.
- PERKO, F., 2002. Zapisano v branikah.
- Gozdovi in gozdarstvo od Snežnika do Nanosa skozi čas. Gozdarsko društvo Poatojna.

Martina ŽIGON univ. dipl. ek.

STANDARDIZACIJA GOZDNIH LESNIH PROIZVODOV

Presenečenje? Ne, nesmisel

Minister za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano je izdal Pravilnik o merjenju in razvrščanju gozdnih lesnih proizvodov. Objavljen je v Uradnem listu RS št. 72 25. 7. 2003. Ob naslovu pravi, da v celoti povzema vsebino direktive EGS o klasifikaciji neobdelanega lesa iz leta 1968. Ta direktiva je sicer še vedno v veljavi, vendar je zelo zastarela in v Evropi ni bila uporabljana tudi zato, ker sloni na nemških uzancah, ki pa niti v Nemčiji niso bile

nikoli spremenjene v DIN norme niti splošno uporabljene, saj je vsaka nemška dežela delala po svoje. Pravilnik torej slepo povzema evropsko direktivo zaradi predpisa samega in ne zaradi njegove uporabnosti.

V resnici pa je objavljen pravilnik skrupulo iz iztrganih delov mojega osnutka pravilnika (izdelanega po naročilu ministrstva leta 2000) in iz slabega prevoda prav tako iztrganih delov 35 let